

PİNAR KÜR, CEM MANSUR İLE GÖRÜŞ

“BİR YAŞ

GENÇ bir dâhi mi? Kurnaz, işbilir bir arivist mi? Cem Mansur ile tanıştığımda bunlardan hangisiyle karşılaşacağımı bilmiyorum... Bir yanda, daha yirmi sekiz yaşına varmadan uluslararası üne adım atmış, Kraliyet Filarmoni Orkestrası, İngiliz Oda Orkestrası gibi dünya çapında büyük sayılan orkestraları yöneterek şaşılacak bir başarı kazanmış genç bir Türk. Öte yanda, bu başarılarında daha çok müzik dışı ilişkilerin, ince hesapların rol oynadığını ileri süren bazı insanlar... Kendi varamadıkları yerlere varanları küçümsemeye, yetenekleri baltalamaya çalışan pek çok kişiye rastladım hayatta... Ama sanat dışı yollarla üne ulaşanlar da gördüm... Bu kez gerçeğin ne olduğunu çıkarmaya çalışacağım...

Cem Mansur'un belki de pek yakışıklı olmayan, ama son derece aydınlık yüzüne, mavi gözlerine, sarı buklelerine bakarken, biraz önce provada meydana gelmiş tatsız bir olay yüzünden büyük bir içtenlikle -teybin açık olup olmadığına bile dikkat etmeyerek- biraz da çocuksu bir havayla dert yanmasını izlerken, Salieri'ye değil, Mozart'a yakıştıyorum onu açık-

(Kadın) 5.23- Kasım 1985

Orkestra Şefi Cem Mansur

Daha 28 yaşına varmadan dünya çapında büyük sayılan orkestraları yöneterek uluslararası üne ulaşan orkestra şefi Cem Mansur'u Pınar Kür'ün kaleminden tanıyoruz.

LİKTE AMADAN EVLENMEYİ ANLAYAMIYORUM”

çası... Ama çabuk karar vermek niyetinde de değilim.

Yurtdışındaki çalışmalarını hakkında soru sorduğumda ne yapay bir alçakgönüllülük var tavrında, ne de herhangi bir böbürlenme...

“Daha önce Londra Konservatuarı'nın yönetiminde olup da şu sıra Kraliyet Filarmoni'nin idaresinde olan, benim şefliğimi konseratuvardan tanıyanlar var. Dışarıda, büyük orkestralarla çalışmak için, isimden daha önemli şeyler aranıyor... Öte yandan, İngiliz Oda Orkestrası'yla Londra'daki çalışmamı da biliyorlardı, ki o, Kraliyet Filarmoni'den daha elit bir şey... Orada çalışmak, yani. Onlarla çalışmamı da bazı tavsiyeler, gene şefliğimi tanıyan bazı kişiler mümkün kılmıştı. Tabii, Leonard Bernstein'in öğrencisi olmam da belli bir kalite garantisi gibi geliyor herhalde...”

Kraliyet Filarmoni'nin İstanbul Festivali'ne gelmesine de aracılık eden Cem Mansur'muş zaten.

Bundan böyle her yıl birlikte çalışmalarını olacakmış. 1986 baharında gerçekleşecek olan Bernstein Festivali'nde, bestecinin kendi isteğiyle, Mass adlı tiyatro eserini yönetecekti. Daha başka projeler de varmış ama, “imza atmadan” bunlar hakkında konuşmak istemiyor. “Yehudi Menuhin'e ve daha beş, altı kişiye bakan” ünlü Anglo-Swiss Artist Management firması ise tüm dünya için menajerliğini üstlenmiş.

“En üst düzeyde orkestralarla çalışabilmek için, yani uluslararası A klasına girebilmek için böyle bir menajer şart” diyor. “İnsanın tek başına yapabileceği bir şey değil...”

Bütün bu anlattıklarında öyle ince, karanlık hesaplar sezemiyorum... Mesleğinde ilerlemeye kararlı bir insanın, azimle, dikkatle ve son derece açık attığı adımları görebiliyorum yalnızca. Bunda kınanacak ne var? Ancak, sanatına bu kadar bağlı bir insanın

hayatında müzikten başka bir şeye yer olup olmadığı merak edilebilir... Boş vakitlerinde ne yaptığını sorduğumda, “boş vakit” kavramına karşı çıkıyor önce. İnsanın yaşamını doldurması gerektiğini, ama kendi yaşamını yalnızca müzikle doldurmadığını söylüyor. İyi bir müzicinin hep partiyonlarla yaşamaması, hayatın kendisinden kopmaması gerektiğine inanıyor.

“Öbür türlü, belki teknik bakımdan kusursuz olur, ama kişi olarak olgunlaşamaz” diyor. “İnsan olgunlaşmadıkça da, yaptığı müzikte bir şeyler eksik kalır...”

“Boş vakit”lerinde değil de, müzik dışı vakitlerinde bol bol okuyormuş Cem Mansur. Türkçe dışında üç dilde edebiyatı izlemeye çalışıyor, tiyatroyu çok seviyor, sinemaya da ilgi duyuyor... Bir de yemek yapmak çok hoşuna gidermiş. Balerin olan eşi Lale'nin de, kendisinin de en büyük zevklerin-

Orkestra şefi Cem Mansur (solda). Pınar Kür ile (sağda) Atatürk Kültür Merkezi'nde görüşürken.

den biri yemek uydurmakmış.

Cem Mansur yeni evli sayılır. Evlenmeden önce bir buçuk yıl birlikte oturmuş şimdiki eşiyile.

"Neden evlendiniz?"

"Neden evlenmeyeyim?" diye şaşkınlıkla soruyor.

"Mademki zaten birlikte yaşıyordunuz, evlenmeye neden gerek gördünüz, yani?"

"Beraberlik kurulduktan sonra evlenmek, evlenmemek fark etmiyor, doğru. Ama insan anlaş-tığını, hep birlikte olmak istediğini görünce evlenmemek için bir sebep yok. Ben, müessese olarak evliliğe karşı değilim, ama birlikte yaşamadan evlenmeyi anlayamıyorum. Çok tuhaf bir şey olmalı... Birbirini her bakımdan tanımadan, sevmeden, özellikle de cinsel ilişkide bulunmadan evlenmeye kesinlikle karşıyım. Delilik, başka bir şey değil!"

Kadın için de, erkek için de aynı cinsel özgürlüğü kabul ediyor mu?

"Hayır... İkisi için de hayır... Evlenmeye karar verdikten sonra, o çeşit cinsel özgürlüğe sırtımı dönmüş oluyor insan. Bunu kabul edecek durumdaysa evlensin zaten, yoksa evlenmesi hatadır. Karşındakine haksızlık olur neticede. İki kişi arasında evlilik söz konusu olduğunda artık bağlı kalmak - kalmamak gibi bir sorun olmasa gerekir..."

Bu dediklerinde içten olduğuna kesinlikle inanıyorum. Karısını aldatmadığına sırtarak yemin

"Birbirini her bakımdan tanımadan, sevmeden, özellikle de cinsel ilişkide bulunmadan evlenmeye kesinlikle karşıyım. Delilik, başka bir şey değil."

billah eden ama, tavırla, bakışlarıyla ya da teyp kapandıktan sonra, "ne yaman çapkın" olduğunu açıklayan öyle çok kişiyle konuştum ki, bugüne dek, Cem Mansur'un onlardan farklı olduğunu anlamak hiç de zor değil.

Kadın-erkek eşitliğine de inandığını, erkeğin patron olduğu bir toplumda yaşamaktan rahatsız olduğunu, ama Türkiye'de bu eşitliğin daha çok uzun zaman, belki de hiçbir zaman gerçekleşemeyeceğini düşündüğünü söylüyor.

"Kadından iyi orkestra şefi olmaz, ama başka her bakımdan eşit olabiliriz" diyor.

Ne? Yanlış mı duydum yoksa? Kadın her bakımdan erkeğe eşit de, bir tek orkestra şefliği söz konusu olduğunda mı yetersiz kalıyor?

"Biraz şovence bir söz oldu ama..." diye gülüyor... "Öyle işte. Bakın işte, dünyada yok. Çok iyi kadın müzisyenler var ama hiç çok

iyi kadın şef görmedim. Gördüklerim, çok iyi müzisyen olsalar bile, şeflik yaparken erkek taklidi yapmaya çalışıyorlar. Femininitiesini kaybetmiş bir kadının, benim için en kötü şey. Bir kadının erkek gibi davranmaya çalışması samimi bir şey değil kadın açısından, hisleri açısından. Hisleri açısından samimi olmayan birinin iyi müzik yapabileceğine inanmıyorum. Kendi kendine karşı, kendi içinde huzurlu olması gerek şefin."

Bu konuda epeyce tartışıyoruz. Kadın 'lider' rolüne alışkın olmadığı için mi bu işi beceremiyor, yoksa erkek,kadını 'lider' rolünde görmeye alışkın olmadığı için mi duruma uyum sağlayamıyor? Bu soru üstüne birbirimizi ille de ikna edemeyeceğimiz anlaşılıyor sonunda. Peki, biz de kadın şefleri bırakıp, kadın dinleyicilere geçelim bari... Hayranlarından çok mektup alıyor mu?

"Alıyorum. Çok fazla değil ama, alıyorum..."

"Aşk mektupları?"

"Nasıl yani, 'bilmem nerede buluşalım' falan gibi mi? Yok, hayır, öyle mektuplar gelmiyor... Ya da benim elime geçmedi... Belki Opera İdaresi'nce el konuyor öylelerine, bilemiyorum... Ama bakarsınız, bu yazınızdan sonra..." diye gülüyor.

"Gönlünüzü çalmaya niyetlenebilecek okurlarıma ne gibi öğütleriniz var?"

Gene gülüyor. "Uğraşmasınlar..."

Başka biri söyleyecek olsa küstah kaçabilirdi bu söz, ama Cem Mansur'un ağzından çıktığında öyle olmuyor işte. Yalnızca bir gerçeği açıklıyor. Konuşmamız boyunca ettiği her söz de öyle... Ve bu, benim Türk erkeklerinde hemen hemen hiç görmediğim bir şey... New York'taki, Paris'teki öğrencilik yıllarımda tanıdığım gençleri anımsatıyor bana... Konuşurken kendini korumayı değil de, açıklamayı amaçlayan, ne istediğini bilen ve bunu saklamaya gerek görmeyen bir tavır... Dâhi mi, değil mi bilemiyorum ama, kurnazlık yok onda; doğulu insanlarda pek görülmeyen ve de pek kolay anlayamadıkları bir *akıllılığı* var. Bu yüzden de, yıldızının burada değil, dışarıda parlaması olağan...

